

for de paagældende Virksomheder, ej heller for Kvinderne, ved at gaa til en Ordning, hvorefter Kvinders Natarbejde bliver forbudt, naar man som Overgangsbestemmelse fastsætter, at de, der nu har saadant Arbejde, fik Lov til at fortsætte med dette Arbejde et Antal Aar eller maaske, saa længe de vilde blive ved at arbejde, saa det kun blev forbudt fremtidig. Jeg tror heller ikke, det vilde volde nogen større Vanskelighed for Lovforslagets videre Gang.»

Regeringspartiets Ordfører, Folketingsmand *Philipsen*, udtalte, som omtalt i sidste Nr. af »Kv. og Samf.«:

«. . . Med Hensyn til Kvindernes Natarbejde mener jeg, at naar man lovgiver efter Samraad og i nærmere Samarbejde med Organisationerne paa alle andre Omraader, maa man ogsaa gøre det paa dette Omraade, og da Kvindernes Organisationer nu har bedt om at blive ligestillet med Mændene, finder jeg det ret rimeligt, at de føjes deri.»

Kvinderne maa være Folketingsmand *Ivar Berendsen* megen Tak skyldig for hans Udtalelser henimod Mødets Slutning. Hr. Berendsen gik nemlig ind paa det, som for Kvinderne er det centrale i denne Sag, nemlig *de økonomiske Følger af et eventuelt Forbud*. Folketingsmanden udtalte bl. a. følgende:

«. . . Vi kan alle være enige om, at det er beklageligt, at Kvinder møder paa Arbejdsmarkedet, hvad enten det er af Konkurrencehensyn overfor Mændene, at man beklager det, eller det er af Hensyn til, at det ikke er godt for Kvinderne selv eller for Hjemmene. Men hvad enten vi beklager det, eller det i det hele taget er beklageligt, saa hindrer det ikke Kvindernes Deltagelse i Arbejdsmarkedet, denne er et Faktum, der beror paa økonomiske Aarsager. Det er det praktiske Grundlag. Altsaa, vi maa undersøge dette: Hvorfor skulde Kvinders Natarbejde i Fabrikkerne være værre end andet Arbejde? Jeg vil for det første sige, at Arbejdet i Fabrikkerne er det bedst kontrollerede af alt Arbejde, ikke bare for Kvinderne, men ogsaa for Børnene og for Mændene. Kontrollen med Arbejdet er ingen Steder saa gennemgribende som i Fabrikkerne. Driver vi Kvinderne ud af Fabrikkerne, driver vi dem ikke ud i noget, der hedder skadeligt Arbejde eller mere skadeligt Arbejde, vi driver dem ud i ukontrolleret Arbejde, ud i Udsvedningsarbejdet, ud i Hjemmearbejder, som nu først begynder at komme under lidt svag Kontrol. Det er sikkert, at driver vi dem ud fra Fabrikkerne, driver vi dem fra kontrolleret til ukontrolleret Arbejde. Dernæst, saaledes som Fabrikloven nu er indrettet, træffer de arbejdende Kvinder andre kvindelige Arbejdere paa Fabrikker, og det er den første Betingelse for, at de kan organisere sig, og Organisation er den første Betingelse for, at de kan opnaa bedre Vilkaar. Hjemmearbejde, Udsvedningsarbejde er, foruden at det er ukontrolleret Arbejde, ensomt Arbejde, der ikke giver Adgang til Organisation, men lader de enkelte staa som svage Enere.

Saa kan man sige: Men lad dem blive ved Dagarbejdet og lad dem være fri for Natarbejdet. Dertil svarer jeg, at fra Udlandet ved vi, at det ikke kan lade sig gøre. Vi ved, at Fabrikarbejde ikke kan indrettes saaledes, at Mænd faar alt Natarbejde og Kvinder alt

Dagarbejde. Enten maa de ogsaa tage Natarbejdet, eller ogsaa maa de gaa bort fra det kontrollerede Arbejde over til det ukontrollerede.»

Som det vil ses af disse Uddrag af Talerne i Folketinget, har adskillige af Folketingsmændene omtalt de »doktrinære« Kvindesagskvinders Modstand mod Forbudet. Til de af Folketingsmand Berendsen anførte praktiske Grunde mod dette skal vi kun føje nogle faa Bemærkninger.

Kvindesagskvinderne har nu gennem Aartier kæmpet for at faa Adgangen til Arbejde lukket op for Kvinderne, det er derfor indlysende, at de ikke stiltiende kan finde sig i en Bestemmelse, som vilkaarligt vil udelukke Kvinderne fra alt industrielt Arbejde om Natten. Vi spørger, om nogen tror, at f. Eks. en Syerske med mindst 12 Timers Arbejdstid og en ugentlig Fortjeneste af en halv Snes Kroner er bedre stillet m. H. t. Sundheden end en københavnsk Sætterske, der arbejder i vel indrettede og kontrollerede Lokaler og tjener 26 Kr. 50 Øre gennemsnitligt om Ugen ved 7 à 8 Timers Arbejdstid, selv om sidstnævnte maa arbejde helt eller delvis om Natten.

Endelig maa det ikke glemmes, at der allerede i den gældende Fabriklov findes en Bestemmelse, som yder Kvinderne tilstrækkelig Beskyttelse. Denne Bestemmelse, der ogsaa findes i Forslaget til den reviderede Fabriklov, gaar ud paa, at Arbejde, som er særlig anstrængende eller skadeligt for Sundheden, kan forbydes Personer under 18 Aar og Kvinder. Mod denne Paragraf er der ingen Protest rejst fra Kvindernes Side, thi her træffes Afgørelsen ikke vilkaarligt, men efter nøje Undersøgelse vedrørende det enkelte Arbejdes Sundhedsfarlighed.

Der er dog næppe alvorlig Grund til at tro, at Folketinget vil vedtage Natarbejdsforbudet. Det skulde jo synes utænkeligt, at Folketingets Landsrepræsentanter, som er ængstelige for at Mejserskerne skal komme ind under en eller anden Forbudsbestemmelse, skulde forlange disse undtagne, men derimod gaa med til at forbyde Kvinder alt andet industrielt Natarbejde.

Louise Neergaard.